

سرشناسه	طبرسی، احمد بن علی، قرن ۹ق.
عنوان قراردادی	الاحتجاج - فارسی - عربی
عنوان و نام پدیدآور	ترجمه احتجاج علی اهل اللجاج / ابومنصور احمد بن علی بن ابی طالب طبرسی؛ مترجم مهدی سازندگی.
مشخصات نشر	قم: نوید ظهور، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	ج ۲.
شابک	978-600-6883-16-8 ج ۱؛ 978-600-6883-17-5 ج ۲.
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	فارسی - عربی.
یادداشت	ج ۲ (چاپ اول: ۱۳۹۲) (فیا).
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	اسلام -- احتجاجات
موضوع	شیعه -- احتجاجات
شناسه افزوده	سازندگی، محمدمهدی، ۱۳۵۲ - مترجم.
رده بندی کنگره	۱۳۹۲ الف ۳۰۴/ط ۲ BP۲۲۸/۴
رده بندی دیویی	۲۹۷/۴۷۹
شماره کتابشناسی ملی	۳۱۷۲۶۵۲

احتجاج علی اهل اللجاج (ج ۱)

مؤلف: ابومنصور احمد بن علی بن ابی طالب طبرسی

مترجم و تدوین: محمد مهدی سازندگی

ویراستار: فخری السادات مجیدی

ناشر: نوید ظهور

صحافی: جانا

چاپ: عربی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۸۳-۱۶-۸

شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۸۳-۱۸-۲

تمام حقوق متعلق به انتشارات نوید ظهور می باشد و هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه مکتوب ناشر قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ، فتوکپی، نشر الکترونیکی، فیلم، صدا و... نیست. این اثر تحت پوشش قانون حمایت از مولفان و مصنفان ایران قرار دارد.

مرکز پخش: جوان ۳۷۷۲۳۳۲۸ - ۰۲۵

۰۹۱۲۶۵۱۷۵۳۲ - ۰۹۱۲۳۵۱۲۱۰۷

ترجمہ

احتجاج علی اہل اللجاج

أبو منصور، أحمد بن علی بن أبی طالب طبرسی

مترجم: مهدی سازندگی

جلد اوّل

تقدیم بہ مدافعان مہیقی مریم الہی و اسلام ناب مہمدی چہارده معصوم علیہم السلام

«فهرست مطالب»

۱۰	سخن مترجم درباره مؤلف
۱۷	[مقدمه مؤلف]
۲۳	[برخی از آیاتی که به مجادله نیکو فرمان داده و اهل آن را برتر معرفی نموده است]
۲۳	[اخبار و روایاتی که دستور به احتجاج می‌دهند]
۲۵	[دستور به احتجاج از پیامبر ﷺ]
۲۵	[دستور به احتجاج از امیرالمؤمنین ﷺ]
۲۷	[دستور به احتجاج از امام حسن مجتبیٰ ﷺ]
۲۷	[دستور به احتجاج از امام حسین ﷺ]
۲۷	[دستور به احتجاج از امام محمد باقر ﷺ]
۲۹	[دستور به احتجاج از امام جعفر صادق ﷺ]
۲۹	[دستور به احتجاج از امام موسی کاظم ﷺ]
۲۹	[دستور به احتجاج از امام علی بن موسی الرضا ﷺ]
۳۱	[دستور به احتجاج از امام محمد بن علی الجواد ﷺ]
۳۱	[دستور به احتجاج از امام علی بن محمد الهادی ﷺ]
۳۱	[دستور به احتجاج از امام حسن العسکری ﷺ]
۳۵	[دستور به احتجاج از فاطمه زهرا ﷺ]
۳۵	[علم آموختن امام حسن مجتبیٰ ﷺ به مردی]
۳۷	[فضیلت علما و دانشمندان]
۳۷	[فضیلت کمک به دوستان اهل بیت ﷺ]
۴۱	بیان برخی از احتجاجات پیامبر ﷺ با مخالفان اسلام
۴۱	[بیان امام صادق ﷺ از سیره رسول خدا ﷺ در باره لزوم احتجاج]
۴۳	[معنی جدال غیر احسن]
۴۳	[معنی جدال احسن]
۴۵	[گفتگوی طوایف مختلف با پیامبر اکرم ﷺ]
۴۹	[مناظره پیامبر ﷺ با یهودیان]
۵۱	[مناظره پیامبر ﷺ با نصاری]
۵۷	[مناظره پیامبر ﷺ با دهریه]
۵۹	[مناظره پیامبر ﷺ با ثنویه]
۶۱	[مناظره پیامبر ﷺ با مشرکین عرب]

- ۶۹ ----- [احتجاج پیامبر ﷺ با گروهی از مشرکین]
- ۷۱ ----- [احتجاج پیامبر ﷺ با گروهی از مشرکین]
- ۷۵ ----- [سخنان عبدالله بن ابی‌امیه مخزومی با پیامبر خدا ﷺ]
- ۷۷ ----- [باری خواستن پیامبر ﷺ از خداوند]
- ۷۹ ----- [پاسخ پیامبر ﷺ به سخن نخست عبدالله مخزومی]
- ۸۱ ----- [پاسخ پیامبر ﷺ به سخن دوم عبدالله مخزومی]
- ۸۳ ----- [پاسخ پیامبر ﷺ به سخن سوم عبدالله مخزومی]
- ۸۳ ----- [پاسخ پیامبر ﷺ به سخن چهارم عبدالله مخزومی]
- ۸۵ ----- [پاسخ پیامبر ﷺ به سخن پنجم عبدالله مخزومی]
- ۸۵ ----- [افروندن آیات بر بزرگان مکه و طائف]
- ۸۹ ----- [پاسخ پیامبر ﷺ به سخن ششم عبدالله مخزومی]
- ۸۹ ----- [داشتن مال و زر نشانه پیامبری نیست]
- ۱۰۳ ----- [پارهای از معجزات پیامبر اکرم ﷺ]
- ۱۰۷ ----- [دشمنی و عناد ابوجهل]
- ۱۰۹ ----- [نامه ابوجهل به رسول خدا ﷺ پس از هجرت به مدینه و پاسخ آن حضرت]
- ۱۱۳ ----- [معجزات پیامبر ﷺ بر سر چاه بدر]
- ۱۱۷ ----- [احتجاج رسول خدا ﷺ با یهودیان، در جواز نسخ شریعت و غیر آن]
- ۱۱۷ ----- [گفتار یهود به پیامبر ﷺ]
- ۱۱۹ ----- [احتجاج پیامبر ﷺ با یهود درباره قبله]
- ۱۲۳ ----- [گفتار امام حسن عسکری علیه السلام درباره حکمت تغییر قبله]
- ۱۲۵ ----- [احتجاج پیامبر ﷺ با عبدالله بن صوریای یهودی]
- ۱۲۵ ----- [پاسخ پیامبر ﷺ به گفته‌های ابن صوریا]
- ۱۲۷ ----- [سبب نزول آیه «قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِئِلَ»]
- ۱۳۱ ----- [گفتار سلمان فارسی با ابن صوریا]
- ۱۳۱ ----- [تخریب بیت المقدس و داستان دانیال علیه السلام]
- ۱۳۵ ----- [احتجاج پیامبر ﷺ با یهود]
- ۱۳۷ ----- [استشهاد پیامبر ﷺ از کوه بر نبوت خود]
- ۱۴۱ ----- [برخی از معجزات رسول خدا ﷺ]
- ۱۴۵ ----- [نمونه‌هایی از احتجاج پیامبر ﷺ با یهودان]
- ۱۴۵ ----- [فضیلت پیامبر اسلام ﷺ بر موسی بن عمران علیه السلام]
- ۱۴۷ ----- [احتجاج رسول خدا ﷺ با چهل تن از یهودیان مدینه]

- ۱۴۷ ----- [فضیلت رسول خدا ﷺ بر آدم ﷺ]
- ۱۴۷ ----- [فضیلت رسول خدا ﷺ بر موسی ﷺ]
- ۱۴۹ ----- [فضیلت رسول خدا ﷺ بر نوح ﷺ]
- ۱۴۹ ----- [فضیلت رسول خدا ﷺ بر ابراهیم ﷺ]
- ۱۵۱ ----- [فضیلت پیامبر ﷺ بر عیسی بن مریم ﷺ]
- ۱۵۱ ----- [فضیلت رسول خدا ﷺ بر سلیمان ﷺ]
- ۱۵۵ ----- [پاسخ رسول خدا ﷺ به سؤال مرد یهودی]
- ۱۵۷ ----- [احتجاج رسول خدا ﷺ بر منافقین]
- ۱۵۷ ----- [در جریان مکر آنان در راه تبوک و در شب عقبه]
- ۱۶۳ ----- [سجود ملائکه برای آدم ﷺ]
- ۱۶۷ ----- [داستان آدم ﷺ با ابلیس]
- ۱۶۷ ----- [منافقین و داستان لیلۃ المقیم]
- ۱۷۳ ----- [احتجاج رسول خدا ﷺ در روز غدیر خم]
- ۱۷۳ ----- [بر ولایت علی بن ابی طالب علیه السلام و امامان معصومین]
- ۱۷۹ ----- [خطبه رسول خدا ﷺ در غدیر خم]
- ۲۰۹ ----- [بیعت اصحاب با امیر المؤمنین علی علیه السلام]
- ۲۱۱ ----- [احتجاج خداوند به جایگاه ائمه اطهار علیهم السلام و تعیین امامان ایشان پس از پیامبر ﷺ]
- ۲۱۳ ----- [حدیث لوح فاطمه علیها السلام]
- ۲۱۷ ----- [حدیث قدسی در تعیین اسامی مبارک ائمه علیهم السلام]
- ۲۲۱ ----- [حب علی علیه السلام نشانه طهارت ولادت]
- ۲۲۵ ----- [گوشه‌ای از حوادث پس از وفات رسول خدا ﷺ]
- ۲۲۵ ----- [لجاجت و جدال امت در امر خلافت و عدم پذیرش امارت امیر المؤمنین علی علیه السلام]
- ۲۲۷ ----- [روانه کردن لشکر اسامه و تخلف کنندگان از آن]
- ۲۲۹ ----- [داستان سقیفه بنی ساعده]
- ۲۳۱ ----- [متنازع حباب بن منذر با اصحاب در امر خلافت]
- ۲۳۵ ----- [کیفیت بیعت گرفتن از امیر المؤمنین علی علیه السلام]
- ۲۴۱ ----- [احتجاج امیر المؤمنین علی علیه السلام بر مهاجر و انصار]
- ۲۴۳ ----- [مخالفتان خلافت ابوبکر]
- ۲۴۷ ----- [شهادت خالد بن سعید بر ولایت امیر المؤمنین علی علیه السلام]
- ۲۴۹ ----- [شهادت سلمان فارسی بر ولایت امیر المؤمنین علی علیه السلام]
- ۲۵۱ ----- [شهادت اسد بن غنم بر ولایت امیر المؤمنین علی علیه السلام]

۲۵۱	[شهادت مقداد بن اسود الکندی بر ولایت امیرالمؤمنین علی علیه السلام]
۲۵۳	[شهادت بریده الاسلمی بر ولایت امیرالمؤمنین علی علیه السلام]
۲۵۳	[شهادت عمار بن یاسر بر ولایت امیرالمؤمنین علی علیه السلام]
۲۵۵	[شهادت ابی بن کعب بر ولایت امیرالمؤمنین علی علیه السلام]
۲۵۵	[شهادت خزیمه بن ثابت انصاری بر ولایت امیرالمؤمنین علی علیه السلام]
۲۵۷	[شهادت ابوالهثیم بن التیهان بر ولایت امیرالمؤمنین علی علیه السلام]
۲۵۷	[شهادت سهل بن حنیف انصاری بر ولایت امیرالمؤمنین علی علیه السلام]
۲۵۷	[شهادت عثمان بن حنیف بر ولایت امیرالمؤمنین علی علیه السلام]
۲۵۹	[شهادت ابویوب انصاری بر ولایت امیرالمؤمنین علی علیه السلام]
۲۵۹	[گفتار ابوبکر و عمر در امر خلافت]
۲۶۱	[گفتار خالد بن سعید بن العاص]
۲۶۳	[داستان درب خانه فاطمه زهرا علیها السلام]
۲۶۵	[کیفیت اخذ بیعت از امیرالمؤمنین علی علیه السلام]
۲۸۳	[فریاد دادرسی فاطمه علیها السلام در حدیث از وصی رسول خدا صلی الله علیه و آله]
۲۸۳	[بازگشت اسامه از اردوگاه و کینیت بیعت او]
۲۸۷	[نامه ابوبکر به پدرش ابوقحافه و پاسخ او]
۲۸۹	[اقرار به فضائل علی علیه السلام از زبان ابوبکر]
۲۹۱	[وجه تقدم علی علیه السلام بر عباس در خلافت]
۲۹۳	[دلیل پذیرش خلافت توسط ابوبکر از زبان خودش]
۲۹۳	[توطئه قتل علی علیه السلام توسط خلیفه]
۲۹۷	[احتجاج امیرالمؤمنین علیه السلام بر ابوبکر و عمر هنگام غصب فدک از زهرا علیها السلام با کتاب و سنت]
۳۰۳	[نامه امیرالمؤمنین علیه السلام به ابوبکر پس از غصب فدک از حضرت زهرا علیها السلام]
۳۱۱	[خطبه فدکیه فاطمه زهرا علیها السلام و احتجاج آن حضرت در باره فدک]
۳۳۱	[احتجاج فاطمه زهرا علیها السلام در جمع زنان مهاجر و انصار]
۳۳۵	[احتجاج سلمان فارسی در نکوهش عهدشکنی امت پس از وفات پیامبر صلی الله علیه و آله]
۳۳۹	[احتجاج ابی بن کعب بر ولایت علی علیه السلام]
۳۳۹	[و مذمت عهدشکنی امت پس از وفات پیامبر صلی الله علیه و آله]
۳۴۷	[احتجاج امیرالمؤمنین علیه السلام در هنگام اظهار خوش رویی ابوبکر از بیعت مردم با او]
۳۵۹	[احتجاج سلمان فارسی در پاسخ به نامه عمر بن خطاب]
۳۵۹	[هنگامی که پس از حدیفه بن یمان والی مدائن شده بود]
۳۶۳	[احتجاج امیرالمؤمنین علیه السلام با اهل شوری بر اولویت خود پس از وفات عمر بن خطاب]

- ۳۸۷ احتجاج امیرالمؤمنین علیه السلام بر مهاجر و انصار پیرامون فضیلت خود
- ۴۱۷ [روایت ابوذر درباره جمع آوری قرآن]
- ۴۱۹ [خطبه ابوذر غفاری]
- ۴۲۹ احتجاج امیرالمؤمنین علیه السلام بر ناکثین، زمانی که بیعت خود را شکستند
- ۴۳۱ احتجاج امیرالمؤمنین علیه السلام بر زبیر و طلحه هنگام خروج بر آن حضرت
- ۴۳۵ [خطبه‌ای از امیرالمؤمنین علیه السلام در ذم طلحه و زبیر]
- ۴۳۵ [سخنان امیرالمؤمنین علیه السلام در کارزار جمل]
- ۴۴۵ احتجاج ام سلمه همسر پیامبر صلی الله علیه و آله بر عائشه
- ۴۴۵ در مخالفت با خروج او برای جنگ با امیرالمؤمنین علیه السلام
- ۴۵۳ احتجاج امیرالمؤمنین علیه السلام با گروهی از لشکریانش
- ۴۶۵ احتجاج امیرالمؤمنین علیه السلام با أصحاب خود پیرامون عهد و بیعت ایشان
- ۴۷۱ سخنان امیرالمؤمنین علیه السلام در توبیخ أصحاب خود
- ۴۸۱ احتجاج امیرالمؤمنین علیه السلام در پاسخ نامه معاویه
- ۴۸۷ نامه‌ای دیگر از امیرالمؤمنین علیه السلام به معاویه
- ۴۸۹ نامه دیگری از امیرالمؤمنین علیه السلام به معاویه
- ۴۸۹ پاسخ امیرالمؤمنین علیه السلام به نامه معاویه
- ۴۹۱ نامه امیرالمؤمنین علیه السلام به عمرو عاص
- ۴۹۳ گفتار امیرالمؤمنین علیه السلام در پاسخ به سخنان عمرو عاص
- ۴۹۳ [نامه محمد بن ابی‌بکر به معاویه]
- ۴۹۵ [پاسخ معاویه به نامه محمد بن ابی‌بکر]
- ۴۹۷ احتجاج امیرالمؤمنین علیه السلام بر خوارج
- ۴۹۹ سخنان امیرالمؤمنین علیه السلام درباره قرار دادن مهلت در حکمت
- ۵۰۷ احتجاج امیرالمؤمنین علیه السلام در علت جنگ با ناکثین و قاسطین و مارقین
- ۵۱۳ [خطبه شقیقه]
- ۵۱۷ [حدیث ام سلمه]
- ۵۱۹ خطبه امیرالمؤمنین علیه السلام پس از فتح بصره
- ۵۲۵ [حدیث طبر مشوی]
- ۵۳۱ احتجاج امیرالمؤمنین علیه السلام در باره توحید خداوند و تنزیه پروردگار
- ۵۴۱ استدلال به وجود پروردگار متعال از راه آفرینش حیرت‌انگیز بعضی از جانداران
- ۵۴۱ [بیان آن حضرت علیه السلام در آفرینش مورچه]

- ۵۴۳ ----- [سؤالات راهب رومی از امیرالمؤمنین (ع)]
- ۵۴۷ ----- [بیان آن حضرت (ع) در قضاء و قدر]
- ۵۵۵ ----- [سؤالات عالم یهودی از امیرالمؤمنین (ع)]
- ۵۵۷ ----- [احتجاج امیرالمؤمنین (ع) بر یکی از علمای یهود]
- ۶۰۷ ----- [احتجاج امیرالمؤمنین (ع) بر یکی از یهودیان در انواع علوم]
- ۶۱۱ ----- [پاسخ امیرالمؤمنین (ع) به پرسش‌های ابن کواء]
- ۶۱۷ ----- [احتجاج امیرالمؤمنین (ع) بر مدعی شفا یافتن بیماران به سبب دارو]
- ۶۲۹ ----- [بیان امیرالمؤمنین (ع) در باره سعد و نحس بودن ستارگان]
- ۶۳۳ ----- [احتجاج امیرالمؤمنین (ع) بر زندقی که بر آیات متشابه استدلال نمود]
- ۶۸۷ ----- [خطبه امیرالمؤمنین (ع) پس از بیعت امت با او]
- ۶۹۱ ----- [پاسخ امیرالمؤمنین (ع) به پرسش‌های ابن کواء]
- ۶۹۹ ----- [احتجاج امیرالمؤمنین (ع) بر قائلین به اختلاف رأی در احکام شرع]
- ۷۰۱ ----- [سخنان امیرالمؤمنین (ع) در باب بدعت‌ها و رأی و قیاس]
- ۷۰۵ ----- [احتجاج امیرالمؤمنین (ع) با رأس البرد]
- ۷۰۵ ----- [سخنان امیرالمؤمنین (ع) در باره رزق آسمانی]
- ۷۰۹ ----- [سخنان امیرالمؤمنین (ع) در علت اختلاف حدیث]
- ۷۱۳ ----- [سخنان رسول خدا (ص) در باره دجال]
- ۷۱۵ ----- [پاسخ امام حسن مجتبی (ع) به سؤالات خضر (ع) در حضور امیرالمؤمنین (ع)]
- ۷۱۹ ----- [پاسخ‌های امام حسن مجتبی (ع) به پرسش‌های فرستاده شده از روم و شام]
- ۷۲۵ ----- [احتجاج امام حسن (ع) با منکران فضل او و پدر بزرگوارش (ع) در حضور معاویه]
- ۷۵۹ ----- [مفاخره و مباحثات امام حسن مجتبی (ع)]
- ۷۵۹ ----- [بر معاویه و مروان و مغیره بن شعبه و ولید بن عقبه و عتبۀ بن ابی سفیان]

سخن مترجم درباره مؤلف

ابومنصور، احمد بن علی بن ابی طالب طبرسی، از علمای قرن ششم هجری است. طبرسی را بسیاری از بزرگان منسوب به طبرستان مازندران دانسته‌اند. در مقابل نیز عده‌ای او را منسوب به طبریش (معرب تفرش) دانسته‌اند. تفرش به منطقه‌ای اطلاق می‌شود که نزدیک شهر معریس قم واقع شده است. به نظر می‌آید که به دلایلی همین قول صحیح‌تر است، از جمله:

- ۱- منسوب به طبرستان را طبری کریند نه طبرسی، مانند محمد بن جریر طبری و ...
- ۲- بیهقی در تاریخ بیهق، وقتی سخن از امین الاسلام طبرسی به میان می‌آورد، او را منسوب به تفرش از نواحی قم می‌داند و با توجه به این امر بودن امین الاسلام و بیهقی و آشنایی نزدیک این دو نفر، کلام بیهقی مقدم بر دیگران است.

گرچه سال ولادت و وفات ابومنصور طبرسی دقیقاً مشخص نیست؛ اما مسلم است که او از علمای قرن ششم هجری و معاصر امین الاسلام طبرسی، مؤلف «مجمع البیان» و متوفای ۵۴۸ هجری است و هر دو از مشایخ ابن شهر آشوب مازندرانی م ۵۸۸ هجری می‌باشند.

برخی از علمای متأخر در نسبت دادن کتاب «احتجاج» به ابوعلی طبرسی، مؤلف تفسیر مجمع البیان اشتباه نموده‌اند. طبرسی بر تعداد زیادی از علمای متقدم و متأخر اطلاق می‌شود که معروف‌ترین آنها عبارتند از:

- ۱- ابومنصور احمد بن علی بن فضل طبرسی، صاحب کتاب «احتجاج»؛

۲- امین الإسلام ابوعلی فضل بن حسن بن فضل طبرسی، مؤلف «مجمع البیان»؛

۳- فرزند امین الإسلام، ابونصر حسن بن فضل بن حسن طبرسی، مؤلف «مکارم الأخلاق»؛

۴- ابو الفضل علی بن حسن بن فضل بن حسن، نوه امین الإسلام و مؤلف کتاب «مشکاة الأنوار».

پس بدون شک ابومنصور طبرسی صاحب «الاحتجاج»، شخصیتی غیر از امین الإسلام طبرسی صاحب «مجمع البیان» است؛ گرچه هر دو معاصر بوده‌اند و هر دو از مشایخ ابن شهر آشوب هستند، اما احتمال وحدت آن دو مردود است.

حاج شیخ آقا بزرگ طهرانی ذیل عنوان کتاب می‌نویسد:

«الاحتجاج علی أهل الآحاج تألیف شیخ جلیل ابومنصور أحمد بن علی بن ابی طالب الطبرسی، استاد رشید الدین مجمع بن علی بن شهر آشوب السروی است که در سال ۵۸۸ وفات یافته، بنابراین مؤلف از علماي قرن پنجم هجری است که اوائل قرن ششم را نیز درک نموده است.»

- تا آنجا که می‌فرماید: «کتاب فوق الذکر از جمله کتب معتبری است که مورد اعتماد تمام علما همچون علامه مجلسی و محدث حر عاملي و مانند آن دو بزرگوار می‌باشد»^۱.

اساتید و شاگردان

آنچه از اساتید ابومنصور طبرسی در اختیار ماست تنها «ابوجعفر، مهدی بن ابی حرب حسینی مرعشی» می‌باشد، که طبرسی نام او را در اسناد روایاتش ذکر کرده است. از شاگردان طبرسی هم تنها نام ابن شهر آشوب مازندرانی را می‌دانیم که متوفای ۵۸۸ هجری است.

تألیفات

در کتب تراجم چند کتاب را برای طبرسی نام برده‌اند، از جمله:

۱- الاحتجاج، که از جمله مآخذ «بحار الأنوار» به شمار می‌رود.

۲- الکافی در فقه؛ ۳- تاریخ الأئمة؛ ۴- فضائل الزهراء علیها السلام؛ ۵- مفاخر الطالبيه؛ ۶- تاج الموالید در علم انساب.

درباره کتاب

«الاحتجاج»، تألیف ابومنصور، احمد بن علی بن ابی طالب طبرسی، از علمای قرن ششم هجری است. این کتاب، به زبان عربی و در موضوع بحث‌ها و مناظرات معصومین علیهم السلام با مخالفان، در موضوعات مختلف کلامی و اعتقادی و دینی می‌باشد.

طبرسی، خود در مقدمه الاحتجاج می‌گوید:

«آنچه باعث شد چنین کتابی را تألیف کنم، این بود که عده‌ای از شیعیان، از استدلال و بحث با مخالفان دست برداشته‌اند و می‌گویند پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمه علیهم السلام هیچ‌گاه جدال نکرده‌اند و به شیعه نیز چنین اجازه‌ای نداده‌اند؛ لذا تصمیم گرفتم بحث‌های بزرگان با مخالفان در اصول و فروع دین را در کتابی جمع آورم و بگویم.»

کتاب الاحتجاج، از کتب معتبری است که علما به آن اعتبار دارند و بدون هیچ دغدغه‌ای روایات آن را نقل می‌کنند.

ساختار و محتوا

کتاب حاضر، در دو جزء تنظیم شده است: جزء اول آن، مشتمل بر بیست و سه احتجاج و نه عنوان مختلف است و جزء دوم، شامل بیست و شش احتجاج و دو عنوان می‌باشد.

مؤلف، در مقدمه کتاب می‌نویسد:

«من، به جز روایات تفسیر امام حسن عسکری علیه السلام، بقیه روایات کتاب را بدون سند آورده‌ام، زیرا یا بر آنها اجماع هست یا موافق عقلند یا در کتب مخالف و موافق مشهورند و روایات تفسیر منسوب به امام حسن عسکری علیه السلام را با ذکر سند در ابتدای آنها آورده‌ام، چرا که از حیث شهرت، مانند بقیه روایات کتاب نیستند.»

شروع کتاب، با آیات و اخباری است که به بحث و استدلال با مخالفین ترغیب می‌کند و اجر و ثواب حمایت‌کنندگان از دین خدا را بیان می‌کند. سپس احتجاجات پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمه علیهم السلام را به ترتیب ذکر کرده و گاهی استدلال‌ها و بحث‌های اصحاب و اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله را نیز آورده است. در پایان نیز، توقیعات امام عصر (عج) در پاسخ به سؤالات و مشکلات شیعیان را ذکر کرده است.

معرفی ترجمه حاضر

کتابی که اکنون در اختیار خواننده گرامی قرار دارد، ترجمه‌ای ساده و روان از کتاب شریف «الإحتجاج علی أهل الأوجاف تألیف فقیه و ارسته، أبو منصور أحمد بن علی بن أبی طالب طبرسی (ره) از علمای قرن ششم هجری قمری می‌باشد. این بزرگوار از مفاخر دانشمندان امامیه بوده و شخصیت او از آثار متعدد در جای مانده‌اش آشکار است. کتاب حاضر حاوی بخش‌های گوناگون از احتجاجات چهارده معصوم علیهم السلام می‌باشد. مؤلف گرانقدر ضمن اشاره به عقاید حقّه به بیان معصومین علیهم السلام شریحه بحث با مخالفین را گوشزد می‌کند، و در پی تعلیم روش صحیح احتجاج و جدال احسن می‌باشد. مرحوم مؤلف در مقدمه کتاب به آیه کریمه ﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ استناد نموده و روش نیکوی مجادله را گوشزد می‌نماید. همچنان‌که در مقدمه کتاب آورده است، به جهت اختصار و جلوگیری از حجیم شدن کتاب، متذکر سند روایات و سلسله راویان نشده است که البته از آنجایی که تمامی روایات مندرج در این کتاب برگرفته از مجامع حدیثی و روایی شیعه می‌باشند متن اسناد به تمامه موجود می‌باشد.

در ترجمه این کتاب، سعی مترجم بر این قرار گرفت که از تطبیق نسخه‌های متعدد ترجمه شده، بهره برده و ارجاعات آیات و روایات استخراج گردد، و در مواردی که نیاز به شرح و توضیح مطلب بود، در پاورقی به این امر پرداخته شد و با موضوع‌بندی مطالب، خواننده به مطالب بیشتری دسترسی پیدا کند و سعی نمودم تا تجربیاتی که ترجمه کتاب‌های پیشین اندوخته بودم، به نحو کامل‌تری در این ترجمه به انجام برسانم و حداکثر توان خود را برای هرچه بهتر شدن ترجمه و تحقیق این کتاب ارزشمند به کار بندم. از خوانندگان محترم تقاضا دارد که خطا و لغزش‌های قهری را بر ما ببخشند، گرچه سعی نمودم که خطاهای طبعی و ترجمه‌ای را به حداقل برسانم.

در خاتمه خدا را سپاس می‌گویم که به این کمترین توفیق مجدد ارزانی داشت، که باز هم در راه ترویج معارف اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام قلم به دست گیرم و بیش از پیش از دریای بی‌کران معارف و سرچشمه زلال حکمت و عرفان این ذوات مقدسه، توشه‌ای هرچند ناچیز برچینم. بسمه و کرمه.

مهدی سازندگی

ولادت صدیقه طاهره علیها‌السلام

۱۳۹۲/۲/۱۱